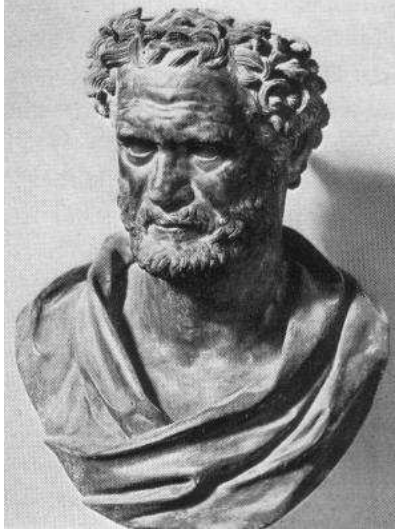

Demokritosz (Δημόκριτος)

A thrákiai Abderában született Kr.e. 470 és 460 között, és ott halt meg 370 körül. Görög filozófus volt.

Életéről keveset tudunk. Annyi bizonyos, hogy bejárta Babilont és Egyiptomot, s az is biztosra vehető, hogy Leukipposz tanítványa volt.

Világmagyarázatát a Leukipposz-féle atomelméletre építette. A világ szerinte oszthatatlan részecskékből tevődik össze, az atomokból, melyek egymáshoz ütődve mozognak. Demokritosztól származik az atom elnevezés, a görög „atomosz”, azaz oszthatatlan szóból. Az atomok, végtelenül kicsiny, egymástól csupán mennyiségileg (alak, nagyság, elhelyezkedés) különböző anyagi részecskék, minden dolog belőlük épül fel. Az anyagok különböző tulajdonságáért az őket felépítő atomok a felelősek. Az atomokon, a "létezőn" kívül csak az űr van mint "nem-létező", melyben mozognak.

Ennek okát Demokritosz nem kutatta, szerinte szükségszerűen így van, s a szükségszerűség mindennek a végoka. Az atomok mozgásából akart mindenre magyarázatot találni. Demokritosz érezte, hogy ennek a jelentős alapelvnek értékét igazán csak egyetemes alkalmazhatósága igazolhatja, ezért az anyag gondolati úton történő vizsgálatán túl érdeklődéssel fordult az élettelen és az élő természet minden más területe felé.

Hatása az ókorban rendkívül nagy volt. Arisztotelész, a kor nagy filozófusa, sokszor említi különböző műveiben.

Az utókor Demokritosz személyét számtalan legendával övezte, nemegyszer varázslónak, mágusnak ábrázolták. Talán életigenlése az oka annak, hogy a „nevető filozófus”-nak nevezzük, Horatius is így emlegette költeményeiben. Az egyik legfurcsább róla szóló monda a római Laberius egyik töredékében maradt ránk, eszerint Démokritosz vak volt, a nap fényét pajzsával a szemébe tükrözve vakította meg magát, hogy „ne lássa, hogyan élnek a gonoszok”.

Arisztotelész a folytonosság fogalmát fejtegette tanításaiban, miszerint minden, ami változó, tehát mozog, az egyszersmind osztható, ráadásul végtelenül. Arisztotelész tehát az oszthatatlanok, az atomok elméletét nem fogadta el. Arisztotelész tekintélye győzött; Demokritosz oszthatatlan atomelmélete hamarosan háttérbe szorult, de soha nem felejtődött el teljesen, és a XVII. században ismét újraéledt.

Demokritosz idősebb kori ábrázolása